

27 вересня – День туризму

Олевськ може стати і обов'язково стане центром туризму. Про це свідчать розкопки археологів, які ведуться на території міста з 2009 року. Про це і матеріал вчених, який увійшов до збірки тез до другої міжнародної археологічної конференції, яка відбудеться в Олевську 30 вересня – 3 жовтня 2011 року.

ФОРМУВАННЯ СЕРЕДНЬОВІЧНОГО ОЛЕВСЬКА ЗА ДАНИМИ АРХЕОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ 2009-2010 рр.

Проблеми генезису середньовічного міста давно привертають пильну увагу вітчизняних та зарубіжних науковців. Рівень економічного та соціального розвитку суспільства, система заселення, зародження державних структур, внутрішня та зовнішня торгівля – ось неповний перелік питань, які сконцентровані навколо зародження та формування середньовічного міста. Дослідження археологічних старожитностей давньоруського Олевська – одного із древлянських градів (які представлені залишками городища, синхронними йому посадом та відкритими поселеннями), може стати одним із перспективних напрямків вивчення даної проблематики.

З цією метою протягом 2009-2010 рр. експедицією ІА НАНУ було проведено візуальне обстеження топографічних особливостей міста Олевськ і його округи; оглянуто наявні горизонтальні та вертикальні відслонення ґрунту; проведено зачистку вертикальних відслонень ґрунту та шурфовку в центрі міста; знято інструментальний план городища в ур. Бабина гора, на його майданчику закладено пошуковий шурф та невеликий розкоп; обстежено прилеглий посад городища; на північно-східній околиці міста виявлено відкрите поселення та могильник. Також було відкрито площу 100 м² біля Свято-Миколаївської церкви.

Дослідження центральної частини міста біля Свято-Миколаївської церкви дозволили зафіксувати матеріали доби бронзи раннього заліза, а також знахідки, які датуються VIII-IX, X, XI, XII-XIII ст. Представлені також матеріали наступного пізньосередньовічного періоду.

На городищі в ур. Бабина Гора було закладено пошуковий шурф та невеликий за площею розкоп (20 м²). Отримано чисельні керамічні знахідки, які відносяться до VIII ст. (Лука-Райковецька), IX-X ст. та XII-XIII ст.

На посаді городища виявлено чотири ділянки, які топографічно відокремлені одна від одної. Три з них виявлені дослідженнями Житомирської археологічної експедиції у 2009 р. Площа посаду городища може становити близько 8 га, а виявлені матеріали засвідчують наявність на даному місці відкритих селищ з третьої чверті I тис. н. е.

Під час обстеження в північно-східній околиці міста було виявлено відкрите багатощарове поселення Олевськ-2 та курганний могильник.

Курганний могильник розташований на північно-східній околиці м. Олевськ. Він займає домінуючу висоту на краю правого високого берега р. Уборть.

Площа могильника становить 48 x 30 м. Всього зафіксовано 7 насипів. Вірогідно, що частина насипів виходила на поле і була знищена оранкою.

Підводячи підсумки досліджень 2009-2010 рр., відзначимо що виявлені поселення періоду бронзи - раннього залізного віку свідчать про освоєння даної території з давніх часів. В переддавньоруський період в межах міста в ур. Бабина Гора виникає укріплене городище з матеріалами VIII-X ст., яке оточене з усіх боків синхронним неукріпленим посадом. В цей же час функціонують синхронні поселення відкритого типу, виявлені в центрі міста та на північний Схід від городища.

Отримані матеріали можуть вказувати на те, що городище в ур. Бабина гора виникло як центр поселенської округи, що склалася набагато раніше від виникнення городища. Враховуючи наявність на посаді городища і в центрі міста знахідок XI-XII ст., та матеріалів пізнього середньовіччя можна достатньо впевнено стверджувати, що життя в межах міста з VIII ст. не переривалось. Зважаючи на повідомлення письмових джерел про наявність в XVI ст. в центрі Олевська старого городища, вірогідно, формування міста відбувалося із декількох городищенських центрів.

Петраускас А. В.

Коваль О. А.

Петраускене А. О. (Київ)

Хададова М. В. (Житомир)